

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ
з дисципліни «Страхування» для здобувачів вищої освіти
за освітнім ступенем бакалавр зі спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
денної та заочної форм навчання

2024

Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Страхування» для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем бакалавр зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної та заочної форм навчання /Укладач: В.Г. Бабенко-Левада, - Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2024. – 46 с.

Укладач: к.е.н., доцент В.Г. Бабенко-Левада

Рецензент: к.е.н., доцент О.В. Губарь

Відповідальний за випуск: к.е.н., доцент Н.Г.Фатюха

Затверджено
на засіданні кафедри
«Фінанси, банківська справа та страхування»
Протокол № 13 від 19.06.2024 р.

Рекомендовано
до видання НМК ФЕУ
Протокол № 5 від 28.06.2024 р.

ЗМІСТ

<i>Загальні правила оформлення контрольної роботи</i>	4
<i>Завдання до контрольної роботи та порядок виконання</i>	5
<i>Завдання 1</i>	6
<i>Завдання 2</i>	7
<i>Завдання 3</i>	10
<i>Завдання 4</i>	20
<i>Методичні рекомендації щодо виконання практичної частини контрольної роботи</i>	33
<i>Список рекомендованої літератури</i>	45

ЗАГАЛЬНІ ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота повинна бути виконана машинописним або машинним (за допомогою комп'ютерної техніки), способами на одній стороні стандартного аркуша білого однотипного паперу формату А4 (210x197 мм) з використанням шрифтів Times текстового редактора Word розміру 12-14 з полуторним міжрядковим інтервалом. Мінімальна висота шрифту 1,8 мм.

Обсяг контрольної роботи повинен становити 15-20 сторінок. Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля наступних розмірів: ліве - не менше 20 мм, праве - не менше 10 мм, верхнє - не менше 20 мм, нижнє-не менше 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту — однаковою.

Окремі іншомовні слова, формули, умовні знаки в текст контрольної роботи можна вписувати чорнилом, тушшю, пастою тільки чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту повинна бути наближеною до щільності основного тексту.

Друкарські помилки, описки і графічні неточності, що виявились в процесі написання контрольної роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці. Кількість виправлень повинна бути мінімальною.

Відстань між заголовком (за виключенням заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 1-2 інтервалам. Абзац повинен бути однаковим впродовж усього тексту роботи і дорівнювати п'яти знакам.

Кожне нове завдання контрольної роботи слід починати з нової сторінки.

Номер сторінки контрольної роботи проставляють у правому верхньому куті без крапки в кінці.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок роботи. Номер сторінки на титульному аркуші не ставлять.

Таблиці та ілюстрації (схеми, рисунки, графіки) необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, подані в роботі, включають до загальної нумерації сторінок.

При написанні роботи необхідно давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які надані в контрольній роботі, або на ідеях і висновках яких ґрунтуються висновки автора роботи. Посилатись слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатись лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання. В тексті роботи посилання на джерела позначають порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, [7].

ЗАВДАННЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ

Головною метою контрольної роботи є перевірка знання навчального матеріалу з курсу «Страховання». Тому студенти повинні навчитися оцінювати страхові ризики та процеси, які мають місце на підприємстві у фізичних та юридичних осіб. З цією метою рекомендується вивчити законодавчі акти, які регламентують страхові відносини учасників страхового процесу, систему оподаткування, структуру та діяльність страхових компаній, формування та розпорядження фондами, розрахунки тарифів та страхових сум, інвестиційну та комерційну діяльність страхових компаній, права та обов'язки Укрстрахнагляду, а також підручники та навчальні посібники зі страхової справи.

Написання контрольної роботи — це самостійна індивідуальна робота, яка дозволяє оцінити ступінь засвоєння студентом тем дисципліни, яка вивчається.

Перед виконанням контрольної роботи студент повинен вивчити рекомендовану літературу, зібрати, проаналізувати та узагальнити практичний матеріал.

Контрольна робота з курсу «Страховання» включає теоретичну і практичну частину.

Теоретична частина складається з трьох завдань.

- ✓ всебічний розгляд заданої теми (ряд питань, які необхідно розглянути надано у розділі “тематичний зміст дисципліни”)
- ✓ надання означень з курсу “Страховання” (означення повинні бути стислими, зрозумілими і чіткими)

- ✓ відповідь на тести (при розв'язанні тестів дати обґрунтоване пояснення відповіді: чому обрано саме цей варіант із запропонованих)

При виконання практичної частини контрольної роботи студенти повинні вирішити задачі, відповідно до заданого варіанту. При розв'язанні задач необхідно додавати пояснення: визначення термінів зі страхової справи, алгоритм розв'язання задач, обґрунтовані висновки.

Структура роботи. 1. Титульний аркуш. 2. Зміст. 3. Розгляд теми. 4. Означення 5. Відповідь на тести. 6. Рішення задач. 7. Перелік використаних джерел.

Обсяг роботи складає 15 – 20 аркушів.

Варіант завдання до контрольної роботи визначають відповідно до порядкового номеру списку групи. Кожний студент виконує контрольну роботу у відповідності до вказаних у таблиці номерів варіанту.

Таблиця варіантів

№ варіанта	№ питань (2 завдання)										№ тестів (3 завдання)				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1	2	3	4	5
1	1	11	21	31	41	51	61	71	81	91	1	11	21	31	41
2	2	12	22	32	42	52	62	72	82	92	2	12	22	32	42
3	3	13	23	33	43	53	63	73	83	93	3	13	23	33	43
4	4	14	24	34	44	54	64	74	84	94	4	14	24	34	44
5	5	15	25	35	45	55	65	75	85	95	5	15	25	35	45
6	6	16	26	36	46	56	66	76	86	96	6	16	26	36	46
7	7	17	27	37	47	57	67	77	87	97	7	17	27	37	47
8	8	18	28	38	48	58	68	78	88	98	8	18	28	38	48
9	9	19	29	39	49	59	69	79	89	99	9	19	29	39	49
10	10	20	30	40	50	60	70	80	90	100	10	20	30	40	50

Завдання 1

Розкрити сутність питань:

1. Сутність, принципи і роль страхування
2. *Класифікація страхування*
3. Страхові ризики та їх оцінювання
4. Страховий ринок
5. Страхова організація. Державне регулювання страхової діяльності
6. Особисте страхування
7. Майнове страхування
8. Страхування відповідальності
9. Перестраховання і співстраховання
10. Доходи, витрати і прибуток страховика. Фінансова надійність страхової компанії

Завдання 2

Дати визначення термінам:

1. Абандон
2. Авізо
3. Демпінг
4. Подвійне страхування
5. Гарантія
6. Бордеро
7. Аннуляція
8. Андеррайтер
9. Демередж
10. Баратрія
11. Імідж
12. Інвойс
13. Актварні розрахунки
14. Актварій
15. Брутто - премія
16. Брутто - ставка
17. Асисстанс
18. Страховик.
19. Страхувальник
20. Застрахований
21. Користонабувач
22. Страхове поле

23. Страховий портфель
24. Страхова оцінка
25. Страхова сума
26. Страховий тариф
27. Страхова премія
28. Карго
29. Страховий випадок
30. Страховий збиток
31. Страхове відшкодування
32. Страховий поліс
33. Страховий акт
34. Франшиза
35. Страховий агент
36. Страховий брокер
37. Каско
38. Правила страхування
39. Регрес
40. Квота
41. Оферта
42. Комісія страховика
43. Біндер
44. Сторнування
45. Вина страхувальника
46. Відшкодування збитків
47. Пропорційна відповідальність
48. Перестраховання
49. Перестраховальник
50. Цесія
51. Перестраховик
52. Збитковість
53. Фактура
54. Шкода
55. Страховий фонд
56. Стихийне лихо
57. Відповідальність страховика
58. Страховий ризик
59. Страховий інтерес
60. Максимальна сумлінність

61. Суброгація
62. Контрибуція
63. Умовна франшиза
64. Безумовна франшиза
65. Співстрахування
66. Диверсифікація
67. Класифікація страхування
68. Статистична імовірність
69. Природні ризики
70. Антропологічні ризики
71. Об'єкт страхування
72. Агент страховий
73. Брокер страховий
74. Акцепт
75. Ріторно
76. Викупна вартість
77. Відновлення страхування
78. Страхове свідоцтво
79. Моторне страхове бюро
80. Страхові продукти
81. Ліцензування
82. Майнове страхування
83. Відкритий поліс
84. Поліс з оголошеною вартістю
85. Соціальне страхування
86. Пенсія
87. Виплати на допомогу
88. Ексцедент
89. Ексцедент збитковості
90. Ексцедент збитку
91. Ексцедент перестраховання
92. Прибуток страховика.
93. Перестраховальна комісія
94. Сліп
95. Факультативне перестраховання
96. Факультативно – облігаторний договір
97. Комісійна винагорода.
98. Договір облігаторного перестраховання

99. Фінансовий брокер

100. Інвестиційні консультанти

Завдання 3

Обрати правильну відповідь та пояснити свій вибір:

Тест 1. Що з наведеного далі охоплюється поняттям «страховий захист»?

- а) Здійснення заходів, спрямованих на зменшення страхового ризику;
- б) Фінансування витрат на боротьбу із страховою подією;
- в) Відшкодування збитків, нанесених стихійним лихом;
- г) Збільшення запасів товарів з огляду на сезонність їх виробництва.

Тест 2. З яких фондів складається сукупний фонд страхового захисту?

- а) Резервних фондів підприємств;
- б) Амортизаційних фондів;
- в) Кредитів банків;
- г) Резервних фондів, передбачених бюджетом;
- д) Іноземних інвестицій;
- е) Резервів страхових організацій.

Тест 3. У яких формах виникли перші страховики?

- а) Товариства взаємного страхування;
- б) Страхового товариства з повною відповідальністю;
- в) Акціонерного страхового товариства;
- г) Державної страхової організації.

Тест 4. У якій послідовності виникли перелічені нижче види страхування?

- а) Страхування життя;
- б) Страхування від вогню;
- в) Страхування морських суден;
- г) Страхування сільськогосподарських тварин від загибелі;

- д) Страхування від нещасних випадків;
- е) Страхування вантажів;
- ж) Страхування ритуальних витрат.

Тест 5. Які функції виконує страхування?

- а) Фіскальну;
- б) Заощадження коштів;
- в) Превентивну;
- г) Формування і використання резервів;
- д) Ризикову;
- е) Стимулюючу.

Тест 6. З наведеної далі інформації вибрати принципи страхування.

- а) Максимальна сумлінність сторін страхового договору;
- б) Суброгація;
- в) Форма власності на об'єкт страхування;
- г) Страховий інтерес;
- д) Повне відшкодування збитків від діяльності в несприятливих умовах;
- е) Повна сплата страхових премій;
- ж) Відсутність простроченої заборгованості за кредитами.

Тест 7. Які з перелічених далі заходів сприяють підвищенню ролі страхування, а які цьому заважають?

- а) Зниження інфляції;
- б) Поліпшення роботи персоналу страхових компаній;
- в) Відсутність належного статистичного та іншого інформаційного забезпечення;
- г) Збільшення обсягів банківського кредитування;
- д) Низькі розміри державного пенсійного забезпечення;
- е) Зменшення безплатних соціальних послуг.

Тест 8. Класифікація страхування за економічними ознаками — це класифікація за такими характеристиками:

- а) Об'єктами страхування;
- б) Формами проведення страхування;
- в) Статусом страхувальника;

г) Часом виникнення окремих видів страхування.

Тест 9. Класифікація страхування Укрстрахнаглядом з метою ліцензування страхової діяльності передбачає такі види:

- а) Страхування вантажів та багажу;
- б) Страхування автомобілів;
- в) Страхування кредитів;
- г) Страхування дітей до повноліття;
- д) Страхування пенсій;
- е) Страхування загальної відповідальності.

Тест 10. Страхові події при страхуванні громадян від нещасних випадків можуть бути такі:

- а) Смерть застрахованого з будь-якої причини;
- б) Смерть застрахованого лише від нещасного випадку;
- в) Дожиття застрахованим до закінчення строку дії договору страхування.

Тест 11. Які з видів страхування не належать до майнового?

- а) Страхування наземного транспорту;
- б) Страхування життя;
- в) Страхування пенсійного забезпечення;
- г) Страхування від нещасного випадку;
- д) Страхування інвестицій;
- е) Страхування кредитів;
- ж) Страхування відповідальності;
- з) Страхування вантажів та багажу.

Тест 12. Які компоненти становлять зміст економічного ризику? їх пріоритетність.

- а) Випадкові події;
- б) Збитки, завдані через випадкові події;
- в) Додаткова вигода, отримана внаслідок випадкових подій;
- г) Імовірність настання випадкових подій;
- д) Об'єкт, який зазнає дії випадкової події;
- е) Імовірність настання випадкових збитків.

Тест 13. Яка з обчислених ймовірностей має найбільшу

точність?

- а) Априорна;
- б) Естиматична;
- в) Апостеріорна.

Тест 14. Які риси безпосередньо характеризують «великі ризики»?

- а) Імовірність настання ризику;
- б) Територія, охоплена ризиком;
- в) Охоплена ризиком галузь господарської діяльності;
- г) Основні показники виробничої діяльності промислових підприємств;
- д) Вид стихійного явища (подій): вода, вогонь, вітер та ін.

Тест 15. У чому полягає аналіз ризику?

- а) Оцінка ризику;
- б) Зменшення ризику;
- в) Ідентифікація ризику;
- г) Уникнення ризику;
- д) Діагностика ризику;
- е) Пізнання ризику.

Тест 16. Які заходи є етапами менеджменту ризику?

- а) Фінансування;
- б) Самофінансування ризику;
- в) Уникнення ризику;
- г) Страхування ризику;
- д) Контроль;
- е) Обмеження ризику;
- ж) Аналіз ризику;
- з) Попередження ризику.

Тест 17. Які риси є критеріями страхування ризиків?

- а) Випадковість;
- б) Можливість оцінки у вартісних одиницях;
- в) Низький ступінь імовірності;
- г) Надзвичайно великі втрати.

Тест 18. Чи існує різниця між такими документами, як «страховий договір», «страховий поліс», «страхове свідоцтво»?

- а) Так.
- б) Ні.
- в) Так, на окремі види страхування.

Тест 19. Чи існують законодавчі обмеження на максимальний термін страхування за одним договором?

- а) Так.
- б) Ні.
- в) Так, на окремі види страхування.

Тест 20. Хто може припинити дію договору страхування?

- а) Страхувальник;
- б) Ліга страхових організацій;
- в) Страховик;
- г) Судові органи;
- д) Укрстрахнагляд.

Тест 21. Чи можна протягом строку дії договору вносити зміни до його змісту?

- а) Так.
- б) Ні.
- в) З дозволу Укрстрахнагляду.

Тест 22. У якій послідовності з огляду на субординацію слід розташувати нижченаведені правові аспекти?

- а) Міжнародні угоди, що містять положення про страхування;
- б) Конституція України;
- в) Постанови уряду;
- г) Рішення міністерств і відомств України;
- д) Цивільний кодекс України;
- е) Закон України «Про страхування».

Тест 23. Які з перелічених функцій покладено на Укрстрахнагляд?

- а) Реєстрація страхових договорів, за якими частина ризиків передається на перестраховання нерезидентам;
- б) Контроль за платоспроможністю страховика;

- в) Визначення мінімального розміру статутного фонду для страховиків;
- г) Надання ліцензій на право здійснення страхової діяльності;
- д) Опрацювання страхових тарифів;
- е) Затвердження рішень про ліквідацію страхових компаній;
- ж) Опрацювання проектів законодавчих актів з питань страхової діяльності.

Тест 24. Чи може обласний уповноважений Укрстрахнагляду зупинити дію ліцензії на здійснення страхової діяльності в області?

- а) Так;
- б) Ні.

Тест 25. Страхування життя передбачає:

- а) Змішане страхування життя;
- б) Страхування дітей від нещасних випадків;
- в) Обов'язкове страхування життя і здоров'я народних депутатів.

Тест 26. Страхова сума за договором змішаного страхування життя не виплачується:

- а) У випадку смерті страхувальника від злоякісного захворювання після одного року від початку дії договору страхування;
- б) У випадку самогубства страхувальника;
- в) У випадку смерті страхувальника після одного місяця від початку дії договору страхування від серцево-судинного захворювання.

Тест 27. Державне обов'язкове особисте страхування. Що означає це поняття?

- а) Що джерелом сплати страхових платежів є державний бюджет і в разі неплатоспроможності страховика держава гарантує виконання зобов'язань перед страхувальниками;
- б) Що держава вимагає від страховиків обов'язково виплатити страхову суму;
- в) Що держава покладає виконання обов'язків страховика на державну страхову компанію.

Тест 28. Хто може бути страхувальником індивідуального та

колективного добровільного страхування від нещасних випадків?

- а) Юридичні особи;
- б) Юридичні особи та фізичні особи;
- в) Фізичні особи.

Тест 29. Чим відрізняється страхування від нещасних випадків від довгострокового страхування життя?

а) У разі страхування від нещасних випадків страхова сума не виплачується або сплачені внески по закінченні терміну дії договору страхування не повертаються;

б) У разі страхування від нещасних випадків по закінченні терміну страхування передбачається повернення сплачених внесків;

в) При страхуванні від нещасних випадків у разі їх настання договір припиняє свою дію незалежно від виплаченої суми.

Тест 30. Що впливає на розмір тарифної ставки при страхуванні від нещасних випадків?

- а) Ступінь ризику професії;
- б) Вік застрахованого;
- в) Група ризику;
- г) Група ризику, термін страхування.

Тест 31. Обов'язкова форма медичного страхування передбачає, що сплата внесків покладається на:

- а) Підприємців;
- б) Працівників;
- в) Все населення країни.

Тест 32. В основу страхування основних та оборотних фондів покладено:

- а) Відшкодування збитків страхувальника;
- б) Страховий захист майна;
- в) Страховий інтерес.

Тест 33. Що береться за основу при оцінюванні основних фондів?

- а) Фактична вартість;
- б) Повна балансова (первісна) вартість;
- в) Фактична собівартість.

Тест 34. Яке майно підлягає страхуванню згідно з договором?

- а) Майно, отримане підприємством за договором майнового найму;
- б) Продукція, отримана від населення для переробки, зберігання тощо;
- в) Усе майно, яке належить підприємству.

Тест 35. При настанні страхового випадку страхувальник повинен:

- а) Заявити про страховий випадок до компетентних органів;
- б) Скласти страховий акт;
- в) Одразу після страхового випадку почати відновлювальні роботи;
- г) Обчислити суму збитку;
- д) Вжити заходів для запобігання та зменшення збитків.

Тест 36. Прибутки від страхової діяльності формуються за рахунок:

- а) Зароблених страхових премій;
- б) Одержаних комісійних винагород за передачу ризиків на перестраховання;
- в) Доходів від розміщення тимчасово вільних коштів;
- г) Комісійних винагород страховим посередником.

Тест 37. Частина тарифу, яка призначена для покриття витрат на проведення страхування, називається:

- а) Брутто-тариф;
- б) Нетто-тариф;
- в) Навантаження.

Тест 38. Плата за страхування, яку страхувальник зобов'язаний внести страховику відповідно до договору страхування, називається:

- а) Страховим тарифом;
- б) Страховою сумою;
- в) Страховою премією;
- г) Тантьємою.

Тест 39. При страхуванні майна страхова сума не повинна

перевищувати його дійсної вартості:

- а) На момент укладання договору страхування;
- б) На момент настання страхової події.

Тест 40. При передачі ризику на перестраховання комісійні винагороди за перестраховання отримує:

- а) Перестраховик;
- б) Цедент;
- в) Як перестраховик, так і цедент.

Тест 41. За наявності кількох страхових полісів зі страхування одного й того ж об'єкта виплата відшкодування в повному обсязі:

- а) Не відбувається;
- б) Відбувається тільки з особистого страхування;
- в) Відбувається тільки зі страхування відповідальності.

Тест 42. Фінансова надійність страховика забезпечується:

- а) Розміром статутного фонду;
- б) Кількістю учасників страховика;
- в) Видами страхування, які проводить страховик;
- г) Величиною страхових резервів;
- д) Збалансованим страховим портфелем.

Тест 43. Страхові резерви розміщуються згідно з принципами:

- а) Тільки прибутковості;
- б) Безпечності, прибутковості, ліквідності, диверсифікованості;
- в) Безпечності та ліквідності.

Тест 44. Які з наведених нижче завдань має виконувати реклама страхової компанії?

- а) Створювати широку популярність і образ продуктів компанії та самої компанії, що запам'ятовується;
- б) Бути спрямованим на надання більшої значимості запропонованим нововведенням;
- в) Підтримувати популярність компанії, поширювати образ продуктів компанії, брати участь в оновленні образу продуктів компанії;

г) Бути позиціонуючою у «відповідь на сподівання споживачів», масового впливу, ненав'язливо всюдисущою.

Тест 45. Основні фактори підвищення ефективності реалізації страхового продукту такі:

- а) Страховий тариф, страхова сума, термін дії договору;
- б) Страховий тариф, ризики, франшиза;
- в) Зобов'язання сторін, ризики, розмір страхових резервів;
- г) Якість страхового продукту, тариф, сервіс;
- д) Якість страхового продукту, тариф, реклама.

Тест 46. Суб'єктами страхування є:

- а) Судові органи;
- б) Страховики і страхувальники;
- в) Ліга страхових організацій;
- г) Судові органи, страховики і страхувальники, ліга страхових організацій.

Тест 47. Об'єктами страхування є:

а) Майнові інтереси, що не суперечать законодавству України, пов'язані з життям, здоров'ям, працездатністю та додатковою пенсією страхувальника або застрахованої особи (особисте страхування);

б) Майнові інтереси, що не суперечать законодавству України, пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням майном (майнове страхування);

в) Майнові інтереси, що не суперечать законодавству України, пов'язані з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним шкоди особі або її майну, а також шкоди, заподіяної юридичній особі (страхування відповідальності);

г) Майнові інтереси, що не суперечать законодавству України, пов'язані з життям, здоров'ям, працездатністю та додатковою пенсією страхувальника або застрахованої особи (особисте страхування), майнові інтереси, що не суперечать законодавству України, пов'язані з володінням, користуванням і розпорядженням майном (майнове страхування), майнові інтереси, що не суперечать законодавству України, пов'язані з відшкодуванням страхувальником заподіяної ним шкоди особі або її майну, а також шкоди, заподіяної юридичній особі (страхування відповідальності).

Тест 48. Розрізняють наступні форми страхування:

- а) Медичне;
- б) Добровільне та обов'язкове;
- в) Державне страхування життя і здоров'я народних депутатів;
- г) Державне страхування працівників державної лісової охорони.

Тест 49. У страховій справі застосовують кілька систем страхування:

- а) Страхування за системою пропорційної відповідальності; страхування за системою першого ризику; страхування за системою „дробової частини”; страхування за відновною вартістю;
- б) Страхування за системою „дробової частини”; страхування за відновною вартістю;
- в) страхування за системою першого ризику; страхування за системою „дробової частини”; франшиза;
- г) Страхування за системою пропорційної відповідальності; страхування за системою першого ризику; страхування за системою „дробової частини”; страхування за відновною вартістю; франшиза.

Тест 50. Суб'єкти обов'язкового страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів:

- а) страховики (страхові компанії); страхувальники (власники транспортних засобів);
- б) страховики (страхові компанії); моторне (транспортне) страхове бюро; страхувальники (власники транспортних засобів); юридичні та фізичні особи, яким заподіяна шкода транспортним засобом внаслідок дорожньо – транспортної пригоди.
- в) моторне (транспортне) страхове бюро; юридичні та фізичні особи, яким заподіяна шкода транспортним засобом внаслідок дорожньо – транспортної пригоди.

Завдання 4

Розв'язати задачі:

1 варіант

Задача 1. Страхова сума дорівнює 200 000 грн. У яких випадках буде виплачуватися і в якому розмірі страхове відшкодування якщо

збитки склали: 50 000, 80 000, 90 000, 120 000 грн. Розгляньте два випадки якщо в договорі використовувалася умовна та безумовна франшиза в розмірі 30%.

Задача 2. Вибрати менш збитковий регіон. Розрахувати для двох регіонів частоту страхових подій, коефіцієнт кумуляції ризику, збитковість страхової суми, тяжкість збитків.

Вихідні дані для розрахунку

Показник	Регіон 1	Регіон 2
Число застрахованих об'єктів, од.	50000	6000
Страхова сума, млн.грн.	250	90
Число постраждалих об'єктів	15000	2100
Число страхових випадків	10400	2600
Страхове відшкодування, млн.грн.	4	5,2

Задача 3. Для особи у віці 41 рік розрахувати:

- ймовірність прожити ще один рік;
- ймовірність померти на протязі майбутнього року життя;
- ймовірність прожити ще три роки;
- ймовірність померти на протязі майбутніх трьох років;
- ймовірність померти на дев'ятому році життя.

Задача 4. Позичальнику виділений кредит в сумі 30000 тис. грн. на два року. При цьому кредит погашається в встановлені договором терміни. Згідно з договором перше погашення в сумі 10000 тис. грн передбачене через 11 місяців, друге погашення в сумі 2000 тис. грн - через 2 місяця і т.д.. Межа відповідальності страхувача 90%. Тарифна ставка 3,5%. Скласти довідку розрахунок страхових платежів по добровільному страхуванню відповідальності позичальників за непогашення кредиту.

Довідка-розрахунок страхових внесків, (тис.грн)

Банк	Дата видачі кредиту	сума видачі кредиту	термін використання кредиту	погашення кредиту	Сума яка належить погашенню кредиту	Розрахунок страхового внеску сум				
						ліміт відповідальності страховика, %	Страхова сума	термін погашення кредиту, міс	тарифна ставка, %	
									встановлена	Розрахункова (за термін використання)
				01.12.11	10000					
				01.02.12	2000					
				01.06.12	5000					
				01.09.12	5000					
				31.12.12	8000					
разом										

2 варіант

Задача 1. Страхова компанія проводить страхування інше, ніж страхування життя. Страхові резерви розміщені в напрямках та кількості: державні цінні папери – 450 тис.грн., банківські вклади – 700 тис.грн., права власності на частку в статутному капіталі – 380 тис.грн., інші цінні папери – 310 тис.грн., нерухомість – 600 тис.грн., квартири – 300 тис.грн., валютні цінності – 250 тис.грн., розрахунковий рахунок – 200 тис.грн., позика – 300 тис.грн.

Оцінити розміщення резервів.

Задача 2. Позичальник взяв кредит у сумі 50 млн.грн. на 1 рік. Відсотки за кредит складають 70 % річних. Межа відповідальності страховика 20%. Тарифна ставка – 2,5%. Визначити страхові платежі за допомогою спеціальної довідки – розрахунку.

Довідка – розрахунок

Видача кредиту		Погашення кредиту		Заборгованість, млн.грн			Строк користування кредитом, міс.	Межа відповідальності страховиків, %	Тарифна ставка		Сума страхових платежів, млн. грн
дата	Сума, млн.грн	дата	Сума, млн.грн	сума непогашеного кредиту	сума за користування кредитом	разом			встановлена	розрахункова	
01.02.11	50						4				
		01.06.11					3				
		01.09.11					5				
		31.01.12									
Разом											

Задача 3. ТОВ "Венус" застрахувало своє майно на 1 рік з відповідальністю за крадіжку на суму 32000 грн. Ставка страхового тарифу - 0,2% від страхової суми. За договором страхування передбачена умовна франшиза в розмірі 2% від суми збитка, при якій надається скидка до тарифу -3%. В наслідок дії злочинців фактичні збитки ТОВ "Венус" склали 2000 грн.

- Розрахувати розмір страхового платежу.
- Визначити розмір страхового відшкодування, що одержить ТОВ "Венус".

Задача 4.

Для особи у віці 43 роки розрахувати:

- ймовірність прожити ще три роки;
- ймовірність померти на протязі майбутніх трьох років;
- ймовірність прожити ще чотири роки;
- ймовірність померти на протязі майбутніх чотирьох років;
- ймовірність померти на сьомому році життя.

3 варіант

Задача 1. Вартість застрахованого оснащення складає 14000 грн., страхова сума-10000 грн., збиток страхувальника при настанні страхового випадку-8500 грн. Розрахувати:

- а) страхове відшкодування за системою пропорційної відповідальності;
 б) страхове відшкодування за системою першого ризику.

Задача 2. Розрахувати одноразову нетто - ставку на випадок смерті при страхуванні на певний строк, одноразову нетто – ставку для довічного страхування на випадок смерті, одноразову нетто – ставку на дожиття (тарифні ставки розраховуються по формулах, що враховує комутаційні числа). Вік страхувальника 46 років, термін страхування 7 років.

Задача 3. Вибрати менш збитковий регіон. Розрахувати для двох регіонів частоту страхових подій, коефіцієнт кумуляції ризику, збитковість страхової суми, тяжкість збитків.

Вихідні дані для розрахунку

Показник	Регіон 1	Регіон 2
Число застрахованих об'єктів, од.	60000	50000
Страхова сума, млн.грн.	350	70
Число постраждалих об'єктів	25000	23100
Число страхових випадків	20400	20600
Страхове відшкодування, млн.грн.	8	9,2

Задача 4. Для особи у віці 45 років розрахувати:

- ймовірність прожити ще один рік;
- ймовірність померти на протязі майбутнього року життя;
- ймовірність прожити ще чотири роки;
- ймовірність померти на протязі майбутніх чотирьох років;
- ймовірність померти на восьмому році життя.

4 варіант

Задача 1. Розрахувати одноразову нетто - ставку на випадок смерті при страхуванні на певний строк, одноразову нетто – ставку для довічного страхування на випадок смерті, одноразову нетто – ставку на дожиття (тарифні ставки розраховуються по формулах, що

враховує комутаційні числа). Вік страхувальника 41 рік, термін страхування 5 років.

Задача 2. Розрахувати для двох регіонів частоту страхових подій, збитковість страхової суми, спустошеність страхових випадків. Вибрати менш збитковий регіон.

Вихідні дані для розрахунку

Показник	Регіон 1	Регіон 2
Число застрахованих об'єктів, од.	28000	17000
Страхова сума, грн.	150400	130200
Число постраждалих об'єктів	9420	5500
Число страхових випадків	8600	3200
Страхове відшкодування, грн.	70000	60000

Задача 3. Устаткування вартістю 78000 грн. застраховано. Страхова сума та збиток страхувальника складають відповідно 85% та 72% його вартості. Визначити розмір страхового відшкодування за системою пропорційної відповідальності, а також і першого ризику.

Задача 4. Страхова компанія проводить страхування інше, ніж страхування життя. Страхові резерви розміщені в напрямках та кількості:

- державні цінні папери – 350 тис.грн.,
- банківські вклади – 600 тис.грн.,
- права власності на частку в статутному капіталі – 280 тис.грн.,
- інші цінні папери – 210 тис.грн.,
- нерухомість – 500 тис.грн.,
- квартири – 200 тис.грн.,
- валютні цінності – 150 тис.грн.,
- розрахунковий рахунок – 100 тис.грн.,
- позика – 200 тис.грн.

Оцінити розміщення резервів.

5 варіант

Задача 1. Розрахувати суму першого і другого ризику при страхуванні домашнього майна по варіантам, (по системі першого ризику)

Вихідні дані для розрахунку

Варіант	Вартість домашнього майна, грн.	Страхова сума за договором страхування, грн.	Сума збитків від пожежі, грн.
1	35000	12000	18000
2	38000	35000	34000
3	35000	28000	32000
4	42000	40000	41000
5	45000	44000	44000

Задача 2. Позичальник взяв кредит у сумі 60 млн.грн. на 1 рік. Відсотки за кредит складають 50 % річних. Межа відповідальності страховика 20%. Тарифна ставка – 4,5%. Визначити страхові платежі за допомогою спеціальної довідки – розрахунку.

Довідка – розрахунок

Видача кредиту		Погашення кредиту		Заборгованість, млн.грн			Строк користування кредитом, міс.	Межа відповідальності страховиків, %	Страхова сума	Тарифна ставка		Сума страхових платежів, млн. грн
дата	Сума, млн.грн	дата	Сума, млн.грн	сума непогашеного кредиту	сума за користування кредитом	разом				встановлена	розрахункова	
01.02.11	60						4					
		01.06.11					3					
		01.09.11					5					
		31.01.12										
Разом												

Задача 3. Для особи у віці 48 років розрахувати:

- ймовірність прожити ще один рік;
- ймовірність померти на протязі майбутнього року життя;

- ймовірність прожити ще чотири роки;
- ймовірність померти на протязі майбутніх чотирьох років;
- ймовірність померти на восьмому році життя.

Задача 4. Вибрати менш збитковий регіон. Розрахувати для двох регіонів частоту страхових подій, коефіцієнт кумуляції ризику, збитковість страхової суми, тяжкість збитків.

Вихідні дані для розрахунку

Показник	Регіон 1	Регіон 2
Число застрахованих об'єктів, од.	20000	6000
Страхова сума, млн.грн.	350	90
Число постраждалих об'єктів	18000	2100
Число страхових випадків	11400	2600
Страхове відшкодування, млн.грн.	4	5,2

6 варіант

Задача 1. Обладнання, що оцінили в 18000 грн., застраховано в розмірі 80% його оцінки. Розрахувати суму страхового відшкодування за системою пропорційної відповідальності, якщо збиток страхувальника складає 6200 грн.

Задача 2. Для особи у віці 46 років розрахувати:

- ймовірність прожити ще один рік;
- ймовірність померти на протязі майбутнього року життя;
- ймовірність прожити ще два роки;
- ймовірність померти на протязі майбутніх двох років;
- ймовірність померти на п'ятому році життя.

Задача 3. Позичальник взяв кредит у сумі 80 млн.грн. на 1 рік. Відсотки за кредит складають 80 % річних. Межа відповідальності страховика 20%. Тарифна ставка – 5,5%. Визначити страхові платежі за допомогою спеціальної довідки – розрахунку.

Довідка – розрахунок

Видача кредиту		Погашення кредиту		Заборгованість, млн.грн			Строк користування кредитом, міс.	Межа відповідальності страховиків, %	Страхова сума	Тарифна ставка		Сума страхових платежів, млн. грн
дата	Сума, млн.грн	дата	Сума, млн.грн	сума непогашеного кредиту	сума за користування кредитом	разом				встановлена	розрахункова	
01.02.11	80						4					
		01.06.11					3					
		01.09.11					5					
		31.01.12										
Разом												

Задача 4. Вибрати менш збитковий регіон. Розрахувати для двох регіонів частоту страхових подій, коефіцієнт кумуляції ризику, збитковість страхової суми, тяжкість збитків.

Вихідні дані для розрахунку

Показник	Регіон 1	Регіон 2
Число застрахованих об'єктів, од.	50000	70000
Страхова сума, млн.грн.	250	120
Число постраждалих об'єктів	15000	18900
Число страхових випадків	10400	10500
Страхове відшкодування, млн.грн.	4	5,8

7 варіант

Задача 1. Домашнє майно застраховано за системою першого ризику на суму 9000 грн. Збиток через знищення пожежею домашнього майна складає 12000 грн. Визначити розмір страхового відшкодування.

Задача 2. Страхова компанія проводить страхування життя. Страхові резерви розміщені в напрямках та кількості:

- державні цінні папери – 400 тис.грн.,
- банківські вклади – 700 тис.грн.,
- права власності на частку в статутному капіталі – 350 тис.грн.,
- інші цінні папери – 900 тис.грн.,

- нерухомість – 800 тис.грн.,
- квартири – 500 тис.грн.,
- валютні цінності – 250 тис.грн.,
- розрахунковий рахунок – 200 тис.грн.,
- позика – 800 тис.грн.

Оцінити розміщення резервів.

Задача 3. Розрахувати одноразову нетто - ставку на випадок смерті при страхуванні на певний строк, одноразову нетто – ставку для довічного страхування на випадок смерті, одноразову нетто – ставку на дожиття (тарифні ставки розраховуються по формулах, що враховує комутаційні числа). Вік страхувальника 44 років, термін страхування 6 років.

Задача 4. Позичальник взяв кредит у сумі 70 млн.грн. на 1 рік. Відсотки за кредит складають 80 % річних. Межа відповідальності страховика 20%. Тарифна ставка – 5,5%. Визначити страхові платежі за допомогою спеціальної довідки – розрахунку.

Довідка – розрахунок

Видача кредиту		Погашення кредиту		Заборгованість, млн.грн			Строк користування кредитом, міс.	Межа відповідальності страховиків, %	Страхова сума	Тарифна ставка		Сума страхових платежів, млн. грн
дата	Сума, млн.грн	дата	Сума, млн.грн	сума непогашеного кредиту	сума за користування кредитом	разом				встановлена	розрахункова	
01.02.11	70						4					
		01.06.11					5					
		01.09.11					5					
		31.01.12										
Разом												

8 варіант

Задача 1. Для особи у віці 47 років розрахувати:

- ймовірність прожити ще один рік;

- ймовірність померти на протязі майбутнього року життя;
- ймовірність прожити ще три роки;
- ймовірність померти на протязі майбутніх трьох років;
- ймовірність померти на п'ятому році життя.

Задача 2. Вартість об'єкта-30000 грн., страхова сума-12000 грн. Об'єкт повністю знищено. Визначити розмір страхового відшкодування за системою: 1)першого ризику; 2)пропорційної відповідальності.

Задача 3. Позичальнику виділений кредит в сумі 50000 тис. грн. на два року. При цьому кредит погашається в встановлені договором терміни. Згідно з договором перше погашення в сумі 20000 тис. грн передбачене через 11 місяців, друге погашення в сумі 12000 тис. грн - через 2 місяця і т.д.. Межа відповідальності страхувача 80%. Тарифна ставка 2,5%. Скласти довідку розрахунок страхових платежів по добровільному страхуванню відповідальності позичальників за непогашення кредиту.

Довідка-розрахунок страхових внесків, (тис.грн)

Банк	Дата видачі кредиту	сума видачі кредиту	термін використання кредиту	термін погашення кредиту	Сума яка належить погашенню кредиту	Розрахунок сум страхового внеску					
						ліміт відповідальності страховика, %	Страхова сума	термін погашення кредитом, міс	тарифна ставка, %		сума
									встановлена	Розрахункова (за термін використання)	
				01.12.11	20000						
				01.02.12	12000						
				01.06.12	5000						
				01.09.12	5000						
				31.12.12	8000						
разом											

Задача 4. Страхова компанія проводить страхування життя. Страхові резерви розміщені в напрямках та кількості: державні цінні

папери – 840 тис.грн.; банківські вклади – 630 тис.грн.; права власності на частку в статутному капіталі – 400 тис.грн.; інші цінні папери – 520 тис.грн.; нерухомість – 680 тис.грн.; квартири – 550 тис.грн.; валютні цінності – 360 тис.грн.; розрахунковий рахунок – 240 тис.грн.; позика – 320 тис.грн. Оцінити розміщення резервів.

9 варіант

Задача 1. Страхова оцінка майна складає 28500 грн., а страхова сума-20000 грн. Збиток страхувальника-6200 грн. Розрахувати розмір страхового відшкодування:

- 1) за системою пропорційної відповідальності;
- 2) за системою першого ризику.

Задача 2. Розрахувати для двох регіонів частоту страхових подій, збитковість страхової суми, спустошеність страхових випадків. Вибрати менш збитковий регіон.

Вихідні дані для розрахунку

Показник	Регіон 1	Регіон 2
Число застрахованих об'єктів, од.	28000	17000
Страхова сума, грн.	150400	130200
Число постраждалих об'єктів	9420	5500
Число страхових випадків	8600	3200
Страхові відшкодування, грн.	70000	60000

Задача 3. Розрахувати одноразову нетто - ставку на випадок смерті при страхуванні на певний строк, одноразову нетто – ставку для довічного страхування на випадок смерті, одноразову нетто – ставку на дожиття (тарифні ставки розраховуються по формулах, що враховує комутаційні числа). Вік страхувальника 45 років, термін страхування 6 років.

Задача 4. Для особи у віці 48 років розрахувати:

- ймовірність прожити ще один рік;
- ймовірність померти на протязі майбутнього року життя;

- ймовірність прожити ще три роки;
- ймовірність померти на протязі майбутніх трьох років;
- ймовірність померти на п'ятому році життя.

10 варіант

Задача 1. Для особи у віці 45 років розрахувати:

- ймовірність прожити ще один рік;
- ймовірність померти на протязі майбутнього року життя;
- ймовірність прожити ще три роки;
- ймовірність померти на протязі майбутніх трьох років;
- ймовірність померти на п'ятому році життя.

Задача 2. Вибрати менш збитковий регіон. Розрахувати для двох регіонів частоту страхових подій, коефіцієнт кумуляції ризику, збитковість страхової суми, тяжкість збитків.

Вихідні дані для розрахунку

Показник	Регіон 1	Регіон 2
Число застрахованих об'єктів, од.	5000	6000
Страхова сума, млн.грн.	250	90
Число постраждалих об'єктів	1500	2100
Число страхових випадків	1400	2600
Страхове відшкодування, млн.грн.	4	5,2

Задача 3. Збиток, заподіяний страхувальнику в наслідок ушкодження страхового майна, складає 400 грн. Розрахувати розмір страхового відшкодування за системою:

- 1) пропорційної відповідальності;
- 2) першого ризику,

за умовами, що вартість майна дорівнює-8000 грн., а страхова сума-2400 грн.

Задача 4. Позичальник взяв кредит у сумі 50 млн.грн. на 1 рік. Відсотки за кредит складають 70 % річних. Межа відповідальності

страховика 10%. Тарифна ставка – 3,5%. Визначити страхові платежі за допомогою спеціальної довідки – розрахунку.

Довідка – розрахунок

Видача кредиту		Погашення кредиту		Заборгованість, млн.грн			Строк користування кредитом, міс.	Межа відповідальності страховиків, %	Страхова сума	Тарифна ставка		Сума страхових платежів, млн. грн
дата	Сума, млн.грн	дата	Сума, млн.грн	сума непогашеного кредиту	сума за користування кредитом	разом				встановлена	розрахункова	
01.02.11	50						4					
		01.06.11					3					
		01.09.11					5					
		31.01.12										
Разом												

Методичні рекомендації щодо виконання практичної частини контрольної роботи

1. Тема: Системи страхування та франшиза

У страховій справі розрізняють кілька систем страхування та франшизи.

1. Система страхування за дійсною вартістю майна.

Страхове забезпечення дорівнює величині збитків, тобто має місце повне покриття збитків страхувальника страховиком.

2. Страхування за системою пропорційної відповідальності.

Страхове відшкодування за цією системою буде дорівнювати фактичній сумі збитків помноженої на страхову суму і поділено на вартісну оцінку об'єкта страхування.

3. Страхування за системою першого ризику.

При страхуванні за цією системою всі збитки у межах страхової суми (перший ризик) відшкодовуються повністю, а збитки, що перевищують страхову суму (другий ризик), страховиком не відшкодовуються зовсім.

4. Страхування за системою “дробової частини”.

Передбачено встановлення двох страхових сум, одна з яких називається показаною вартістю. Відповідальність страховика за цією

системою обмежується розмірами дробу. Отже, страхова сума буде меншою показаної вартості та її дробової частини. Страхове відшкодування буде дорівнювати збиткам у межах страхової суми. Якщо показана вартість дорівнює дійсній вартості, то ця система страхування тотожна системі страхування за першим ризиком. Якщо показана вартість менша від дійсної вартості, страхове відшкодування розраховується за системою пропорційної відповідальності.

5. Страхування за відновною вартістю.

Страхове відшкодування дорівнює ціні нового майна відповідного виду. Знос майна не нараховується. Ця система забезпечує повний страховий захист інтересів страхувальника.

Франшиза – звільнення страховика від покриття збитків. Вимірюється у відсотках або в абсолютних розмірах стосовно страхової суми, вартісної оцінки або розміру збитків. Розрізняють умовну (інтегральна) та безумовну (ексцедентна) франшизи. Умовна франшиза звільняє страховика від відповідальності за збитки, які не перевищують встановленої франшизи, і зобов'язує його покривати збитки повністю, якщо розмір їх перевищує франшизу. Безумовна франшиза за будь – яких умов звільняє страховика від компенсації перших відсотків страхової суми, незалежно від величини збитків.

Задача. Страхова сума дорівнює 100 000 грн. У яких випадках буде виплачуватися і в якому розмірі страхове відшкодування якщо збитки склали: 10 000, 18 000, 30 000, 40 000 грн. Розгляньте два випадки якщо в договорі використовувалася умовна та безумовна франшиза в розмірі 30%.

Рішення:

Франшиза складає 30% від страхової суми – 30000грн. (100000*30%/100%)

1) Якщо в договорі використовувалась умовна франшиза то при збитку 10000 грн., 18000 грн., 30000 грн. збитки не відшкодовуються зовсім.

Якщо збиток складає 40000 грн., то відшкодоване буде 40000 грн. (т.к. збиток перевищує розмір франшизи).

2) Якщо в договорі використовувалася безумовна франшиза, то при збитках 10000 грн., 18000 грн., 30000 грн. страховик не відповідає перед страхувальником, а при збитку 40000 грн., страховик відшкодує тільки 10000грн. (т.б. 40000-30000)

Аналогічні задачі: 1.1, 2.3, 3.1, 4.3, 5.1, 6.1, 7.1, 8.2, 9.1, 10.3.

2. Тема: Актуарні розрахунки

Страхова діяльність, як і будь – який різновид економічної діяльності, пов'язана з витратами. Визначення витрат, необхідних для страхування даного об'єкта, називається актуарними розрахунками. При актуарних розрахунках використовуються показники страхової статистики. Основними показниками страхової статистики є: число застрахованих об'єктів, число страхових випадків, число постраждалих об'єктів, виплачені страхові відшкодування, страхова сума. Для практичних цілей страхування застосовується аналіз вказаних показників. Для цього розраховують:

1. Частоту страхових випадків на 100 одиниць:

$$Чс = \frac{L}{n} * 100,$$

де L - число страхових випадків,
n - число застрахованих об'єктів.

2. Коефіцієнт кумуляції ризику – показує середню кількість об'єктів які постраждали від страхового випадку або для скількох застрахованих об'єктів може настати страховий випадок.

$$Кк = \frac{m}{L},$$

де m - число постраждалих об'єктів.

3. Збитковість страхової суми на 100 грн. страхової суми:

$$У = \frac{B}{C} * 100,$$

де C - страхова сума,
B - страхове відшкодування.

4. Тяжкість збитків (виміряється в %):

$$Ту = \frac{B * n}{C * m} * 100$$

Задача. Вибрати менш збитковий регіон. Розрахувати для двох регіонів частоту страхових подій, коефіцієнт кумуляції ризику, збитковість страхової суми, тяжкість збитків.

Розрахункові дані

Показник	Регіон 1	Регіон 2
Число застрахованих об'єктів, од.	30000	4000
Страхова сума, млн.грн.	150	40
Число постраждалих об'єктів	10000	2000
Число страхових випадків	8400	1600
Страхове відшкодування, млн..грн.	2	3,2

Рішення:

Для того щоб розрахувати (за допомогою формул) для двох регіонів частоту страхових подій, коефіцієнт кумуляції ризику, збитковість страхової суми, тяжкість збитків позначимо показники:

Число застрахованих об'єктів - n

Страхова сума - С

Число постраждалих об'єктів - m

Число страхових випадків - L

Страхове відшкодування – В

Таким чином:

1. Визначимо частоту страхових подій на 100 одиниць:

$$\text{Регіон А: } Чс = \frac{8400}{30000} * 100 = 28$$

$$\text{Регіон Б: } Чс = \frac{1600}{4000} * 100 = 40$$

2. Коефіцієнт кумуляції ризику

$$\text{Регіон А: } Кк = \frac{10000}{8400} = 1.19$$

$$\text{Регіон Б: } Кк = \frac{2000}{1600} = 1.25$$

3. Збитковість страхової суми на 100 грн. страхової суми:

$$\text{Регіон А: } Y = \frac{2}{150} * 100 = 1\text{грн}33\text{коп}$$

$$\text{Регіон Б: } Y = \frac{3,2}{40} * 100 = 1\text{грн}00\text{коп}$$

4. Тяжкість збитків (виміряється у %):

$$\text{Регіон А: } T_y = \frac{2 * 30000}{10000 * 150} * 100 = 4\%$$

$$\text{Регіон Б: } T_y = \frac{3.2 * 4000}{2000 * 40} * 100 = 16\%$$

Найбільш збитковим являється регіон А, про це свідчать показники розраховані вище.

Аналогічні задачі: 1.2, 3.3, 4.2, 5.4, 6.4, 9.2, 10.1.

3. Тема: Страхові тарифи

Страхова діяльність, як і будь – який різновид економічної діяльності, пов'язана з витратами. Визначення витрат, необхідних для страхування даного об'єкту, називається актуарними розрахунками.

Тарифна ставка – ціна страхового ризику та інших витрат, необхідних для виконання зобов'язань страховика перед страхувальником за підписаним договором страхування. Тарифна ставка, за якою укладається страховий договір, називається брутто – ставкою. Вона складається з двох частин: нетто – ставки і навантаження.

Одноразова нетто – ставка на випадок смерті при страхуванні на певний строк:

$$T'_{H_x} = \frac{M_x - M_{x+t}}{D_x}$$

Одноразова нетто – ставка для довічного страхування на випадок смерті:

$$Tn_x = \frac{M_x}{D_x}$$

Одноразова нетто – ставка на дожиття:

$$T^t n_x = \frac{D_{x+t}}{D_x}$$

Задача. Розрахувати одноразову нетто - ставку на випадок смерті при страхуванні на певний строк, одноразову нетто – ставку для довічного страхування на випадок смерті, одноразову нетто – ставку на дожиття (тарифні ставки розраховуються по формулах, що враховує комутаційні числа). Вік страхувальника 21 рік, термін страхування 5 років. Комутаційні числа $M_x=10992$; $M_{x+t} = 10502$; $D_x = 27341$; $D_{x+t} = 19859$.

Рішення:

Для розрахунку одноразової нетто – ставки на випадок смерті при страхуванні на певний строк, одноразової нетто – ставки для довічного страхування на випадок смерті, одноразової нетто – ставки на дожиття використовують вище надані формули
Таким чином підставивши в ці формули дані маємо:

$$T^t n_x = \frac{10992 - 10502}{27341} * 100 = 1\text{грн}79\text{коп}$$

або 1 грн. 79 коп. на 100 грн. страхової суми

$$Tn_x = \frac{10992}{27341} * 100 = 40\text{грн.}20\text{коп}$$

т.б. 40 грн. 20 коп на 100 грн страхової суми

$$T^t n_x = \frac{19859}{27341} * 100 = 72\text{грн.}63\text{коп}$$

т.б. 72 грн. 63 коп со 100 грн страхової суми

Аналогічні задачі: 3.2, 4.1, 7.3, 9.3.

4. Тема: Особисте страхування.

Для розв'язання задач з цієї теми у таблиці 10 наведено дані таблиці смертності.

Таблиця смертності

Вік (x) років	Кількість осіб, що доживають до віку x років, $L_x(M_x)$	Кількість осіб, які помирають при переході від x років до віку (x+1) років, $d_x(D_x)$
40	88488	722
41	87766	767
42	86999	817
43	86182	872
44	85310	931
45	84379	994
46	83385	1058
47	82327	1119
48	82327	1174
49	81208	1223
50	80034	1266
51	78811	1306
52	76239	1345
53	74894	1388
54	73506	1434
55	72072	1482
56	70590	1530
57	69060	1574
58	67486	1613
59	65873	1647
60	64226	1680

1. Ймовірність прожити ще один рік

$$P_x = (L_{x+1}) / L_x$$

2. Ймовірність померти на протязі майбутнього року життя

$$Q_x = d_x / L_x$$

3. Ймовірність прожити “y” років

$${}_y P_x = L_{x+y} / L_x$$

4. Ймовірність померти на протязі майбутніх “у” років

$$I_Y Q_X = (L_X - L_{X+Y}) / L_X$$

5. Ймовірність померти на “у” році життя

$${}_Y I Q_X = (L_{X+(Y-1)} - L_{X+Y}) / L_X$$

Задача. Для особи у віці 57 років розрахувати:

- ймовірність прожити ще один рік;
- ймовірність померти на протязі майбутнього року життя;
- ймовірність прожити ще три роки;
- ймовірність померти на протязі майбутніх трьох років;
- ймовірність померти на четвертому році життя.

Рішення:

Вихідні дані беремо з таблиці 20.

Ймовірність прожити ще один рік складає приблизно 98%:

$$P_X = \frac{67486}{69060} \approx 0,98$$

Ймовірність померти на протязі майбутнього року життя складає приблизно 2%:

$$Q_X = \frac{1574}{69060} \approx 0,02$$

Ймовірність прожити ще 3 роки складає 95%:

$${}_Y P_X = \frac{65873}{69060} \approx 0,95$$

Ймовірність померти на протязі майбутніх трьох років складає 5%:

$$I_Y Q_X = \frac{(69060 - 65873)}{69060} \approx 0,05$$

Ймовірність померти на четвертому році життя складає 5%:

$${}_Y I Q_X = \frac{(69060 + (64226 - 65873) - 64226)}{69060} \approx 0,05$$

Аналогічні задачі: 1.3, 2.4, 3.4, 5.3, 6.2, 8.1, 9.4, 10.1.

5. *Тема: Страхування відповідальності*

Страховання відповідальності – галузь страхування, в якій об'єктом страхування виступає відповідальність перед третіми юридичними або фізичними особами, котрі можуть понести збитки внаслідок будь – якої дії чи внаслідок бездіяльності страхувальника.

Задача. Позичальник взяв кредит у сумі 40 млн.грн. на 1 рік. Відсотки за кредит складають 60 % річних. Межа відповідальності страховика 10%. Тарифна ставка - 3,5%. Визначити страхові платежі за допомогою спеціальної довідки - розрахунку.

Рішення:

Розрахунок показників таблиці провадиться в такий спосіб:

1. Визначається сума непогашеного кредиту:

$$40 - 20 = 20 \text{ млн грн.}$$

$$20 - 5 = 15 \text{ млн грн}$$

2. Обчислюється сума відсотків за користування кредитом (60% річних):

$$60 \times 40 : 100 = 24 \text{ млн грн}$$

$$60 \times 20 \times 3 : (100 \times 12) = 3 \text{ млн грн.}$$

$$60 \times 15 \times 5 : (100 \times 12) = 3,75 \text{ млн грн.}$$

3. Знаходимо страхову суму:

$$90 \times 64 : 100 = 57,6 \text{ млн грн}$$

$$90 \times 23 : 100 = 20,7 \text{ млн грн}$$

$$90 \times 18,75 : 100 = 16,88 \text{ млн грн.}$$

4. Розрахункова тарифна ставка має вигляд:

$$3,5 \times 4 : 12 = 1,17\%.$$

$$3,5 \times 3 : 12 = 0,88\%.$$

$$3,5 \times 5 : 12 = 1,46\%.$$

5. Сума страхових платежів:

$$57,6 \times 1,17 : 100 = 0,67 \text{ млн грн}$$

$$20,7 \times 0,88 : 100 = 0,18 \text{ млн грн}$$

$$16,88 \times 1,46 : 100 = 0,24 \text{ млн грн}$$

Заповнюємо таблицю на основі проведених розрахунків.

Довідка – розрахунок

Аналогічні задачі: 1.4, 2.2, 5.2, 6.3, 7.4, 8.3, 10.4.

Видача кредиту		Погашення кредиту		Заборгованість, млн.грн				Строк користування кредитом, міс.	Межа відповідальності страховиків, %	Страхова сума	Тарифна ставка		
дата	сума	дата	сума	сума непогашеного кредиту	сума за користування кредитом	разом	установлена				розрахункова	платежів	
01.02.11	40			40	24	64	4	90	57,6	3,5	1,17	0,67	
		01.06.11	20	20	3	23	3	90	20,7	3,5	0,88	0,18	
		01.09.11	5	15	3,75	18,75	5	90	16,88	3,5	1,46	0,24	
		31.01.12	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Разом													

6.Тема: Фінансові підстави діяльності страхової організації

З метою забезпечення фінансової стійкості та гарантій страхових виплат страховики інвестують страхові резерви, при цьому під інвестиційною діяльністю треба розуміти вкладання коштів в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності задля одержання прибутку.

Основні принципи інвестування страхових резервів – диверсифікація, зворотність, прибутковість, ліквідність активів.

З метою дотримання цих принципів, встановлені нормативи оцінки активів:

- державні цінні папери – 0,875;
- банківські вклади – 0,55;
- права власності на частку в статутному капіталі – 0,125;
- інші цінні папери – 0,6;
- нерухомість – 0,588;
- квартири – 0,663;
- валютні цінності – 0,525;
- грошові кошти, що знаходяться на розрахунковому рахунку – 0,675;
- позики – 1,0.

Ступінь відповідності інвестиційної діяльності в області розміщення страхових резервів принципам, що були перелічені, обчислюється за формулою:

$$ВП = \frac{\sum_{i=1}^n B_i * H_i}{P},$$

де ВП – відповідність принципам,

P- сукупний обсяг страхових резервів,

n – кількість інвестиційних активів,

B_i – обсяг коштів страхових резервів, що інвестовані в i – й актив,

H_i – норматив оцінки i – го активу.

Задовільна величина ВП знаходиться у межах:

1. По страхових резервах, що сформовані за договором страхування життя:

0,51 – 0,68

2. По страхових резервах, що сформовані за видами страхування іншими, ніж страхування життя:

0,49 – 0,64

Задача. Страхова компанія проводить страхування інше, ніж страхування життя. Страхові резерви розміщені в напрямках та кількості:

- державні цінні папери – 360 тис.грн.,
- банківські вклади – 620 тис.грн.,
- права власності на частку в статутному капіталі – 290 тис.грн.,
- інші цінні папери – 250 тис.грн.,
- нерухомість – 520 тис.грн.,
- квартири – 230 тис.грн.,
- валютні цінності – 160 тис.грн.,
- розрахунковий рахунок – 120 тис.грн.,
- позика – 220 тис.грн.

Оцінити розміщення резервів.

Рішення:

Основні принципи інвестування страхових резервів – диверсифікація, зворотність, прибутковість, ліквідність активів. З метою дотримання цих принципів, встановлені нормативи оцінки активів, які наведено вище.

Ступінь відповідності інвестиційної діяльності в області розміщення страхових резервів принципам, що були перелічені, обчислюється за вищенаведеною формулою:

$$ВП = \frac{360 * 0,875 + 620 * 0,550 + 290 * 0,125 + 250 * 0,6 + 520 * 0,588 + 230 * 0,663 + 160 * 0,525 + 120 * 0,675 + 220 * 1,0}{360 + 620 + 290 + 250 + 520 + 230 + 160 + 120 + 220} = \frac{1685,5}{2770} = 0,608$$

Задовільна величина ВП знаходиться у межах по страхових резервах (0,608), що сформовані за видами страхування іншими, ніж страхування життя: 0,49 – 0,64. Тому можна зробити висновок, що страхові резерви розміщені в напрямках та кількості є доцільними.

Аналогічні задачі: 2.1, 4.4, 7.2, 8.4.

Список рекомендованої літератури

Основна література

1. Закон України «Про страхування»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
2. Закон України «Про Національний банк України»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
3. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text>
4. Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text>
5. Олійник О.В. Страхування: навч. посібн. / О.В. Олійник, Г.О. Нагаєва, Харків: ХНАУ, 2020. – 252 с.
6. Страхування: навч. посіб. / Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк; за ред. Т.А. Говорушко. – К.: – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 328 с.
7. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник / О.О. Сосновська. — К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. — 328 с.
8. Русул Л.В. Страхування: від теорії до практики : навч. посіб. Л.В. Русул, М.П. Федішин, Н.А. Лаврук. – Чернівці, ЧНУ ім. Ю. Федьковича, 2018. – 288 с.
9. Журавка О. С. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 350 с.
10. Вовчак О.Д. Страхування: Навчальний посібник. – Львів:»Новий світ – 2000», 2005. – 480 с.
11. Говорушко Т.А., Страхові послуги: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2005

Додаткова література

1. Горбач Л.М. Страхова справа: Навчальний посібник. - К.: Кондор, 2003

2. Заруба О.Д. Страхова справа: Підручник. - К.: Знання, 1998
3. Осадець С.С. Страхування. - Київ: КНЕУ, 1998
4. Осадець С.С. Страхування: Підручник. – К.: КНЕУ, 2002
5. Таркуцяк А.О. Страхові послуги: Навчальний посібник. – К.: Видавництво Європейського університету, 2003
6. Шахов В.В. Страхование. - М.: Страховой полис, ЮНИТИ, 2002
7. Юрій С.І., Шаварина М.П., Шаманська Н.В. Соціальне страхування: Підручник. – К.: Кондор, 2004
8. Цивільний кодекс України. – К.: Парламентське видавництво. 2003. – 252с.
9. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське видавництво. 2003. – 192с.
10. Фориншурер – страхование в Украине IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.forinsurer.com